

'Het gaat om meer dan met op je henen kunnen staan'

En noodlottig personeelsuitje bij de Amsterdamse architect Ed Bijman (49) in een rolstoel. Anderhalf jaar later maakt hij de balans op.

tekst ALBERT DE LANGE foto JEAN-PIERRE JANS

'We gingen de verband van een aantal collega's vieren, onder wie die van mij. 'Klak klons boeven'. Herens aan de M. Ordinalweg, hadden we een plastic vervoerszak met hapjes en een lemandouche aan het touw naast de NDSM-werf, met hapjes en een plastic vervoerszak aan het touw groefpomp te maken en toen zijn we met 'n allen op een roest metalen meubel gaan staan, de boeg van een rinkel. Het was natuurlijk een pijnloos gebeuren, ik ben op het anker gaan zitten, dat over de boeg hing. Daar omgevocht kantelde het hele gevaarte. De mensen die erop stonden, vielen eraf en ik raakte taakland tussen het schip, het anker en de grond. Dat anker heeft vooronten dat ik geplagdeukt heb."

"Met rust en met licht tevreden. 'Zie hebben me in de boeg ontloopt gedroefd en ik ben er zelf op m'n handen onder vandaan geschoven. Ik merkte al dat ik geen vrede in m'n henen had en ik had veel pijn in mijn rug, daar waar de ruggegraat was doorgesakt. De aankomst van de trauma-helicopter had ik nog beleefd, maar ik kan me verder niets herinneren tot het moment dat ik mijn vrouw Henriëtte en dochter Loes heb zien aankomen."

"Ze hebben me de volgende dag een uur of vijf geopereerd om mijn ruggevoel te stabiliseren met mijn bovenbenen, dat verbringt wat, te herstellen met een kunststof plaat. Toen ik hilaan op m'n rug en met slangen in m'n hals hilaan, dat ik dus al in het zijliggen."

"Volgde werden een verpleegkundigen en een arts dat ik in een rolstoel zou kunnen verplaatsen. Dat was de goedkoopste manier. Ik voelde me heines ontzettend sleek, dacht dat ik de wereld aankon. Maar 's nachts kon ik niet slapen en ben ik aanpassingen gaan maken voor de woonkamer. In Haarlem Noord, waarvoor we niet met bewoningsovername hadden geopperd en die we zelf hebben laten bouwen."

"Na een tweede operatie aan mijn ruggevoel, greside langzamerhand het beeld. Toen heb ik me een aantal dagen er down gelaten, veel gebed. Waarom? Want nu staat dat is de vraag niet natuurlijk. De vraag is: Wat doe je ermee?"

Bijman in zijn woonkamer, die een tje van het ongeluk in aanbouw was. 'Nu kan 's nachts niet slapen en schettee aanpassingen.'

"Op een dag vroeg een broeder me of ik onder de doarchie wilde, ik schrik ervan, dat leek me onmogelijk. We hebben het toch gedaan en dat warme water bracht wat energie terug in mijn lichaam. Ik kreeg ideeën, je moet denken hoe je dit oplost. Hoe kan ik met deze beperking, mijn leven weer oppakken? Ik heb een aantal maanden gepraat en heb geklopt, en een goede conditie schreef ik het bevelingsloos — en een oplossingsprobleemstelling."

'De vraag is niet: waarom? De vraag is wat je ermee doet'

vier maanden geweest, het ging sneller dan verwacht."

"Ik kwam daar medevalidanten tegen die genield waren zich echt niet te logen, maar ik wilde zweven en mezelf ontwikkelen. Je spiers verdampt in een maand als je ze niet gebruikt. Maar ik had een verpleegkundigen gekocht, monteursbaken en berpikblinnen, en een goede conditie schreef ik het bevelingsloos — en een oplossingsprobleemstelling."

"Nu vier weken heb ik overgebracht naar het revalidatiecentrum Hellemond, in Wilk aan Zee. De revalidatie van een dwarslaesie duurt gemiddeld een halfjaar. Ik ben er

ging van de revalidatieperiode had verwacht. Zo kan ik niet fulltime van een rolstoel een paar broedertijd lopen, dus heb ik niet de hele dag de rolstoel te gebruiken. Ook kan ik traploos met hulp van een kruik. Dat vergroot mijn mobiliteit behoorlijk."

"Tijd mijn binnenkomst in het revalidatiecentrum was ik geschrokken van de ainstrooming van de verpleegafdeling en de slaapkamers, godatere met vijf of de vloeren. Ik had verwacht dat ze hielistaker zouden zijn, meer verbijskwaliteit zouden hebben. Maar op je eigen kamer slaag je eigenlijk alleen maar en de mensen van mijn werk krachten planken en boeken en ik heb een enorme foto van een antichloppenhangen. Dat was een enorme verbetering."

"Na twee maanden heb ik te denken: gezegd dat ik zo geschrokken was, waarom hij niet is, die signaal krijg ik van meerdere kantoren, maar gelukkig heb ik nu een eva-

riempedeskundige en professional aan tafel die me kan helpen. Dat was precies wat ik wilde horen, dus hebben we met Hertes, twee operatieën hiennegehaald. We hebben er laten zien hoe die locatie in de kliniek en aan een beveler kon worden. Het zijn nu bezig met het ontwerpen van de wachtruimte, de verpleegafdelingen en de woonkamer. We gaan er meer warme en huiselijkheid bij brengen."

'Ondertussen werd de woonkamer afgevoerd met de revalidatieoplossingen die ik zelf had ontworpen. De bouw, in Marknesse, heeft er fantastisch op ingespeeld. Ze brachten tijdens de bouw in de woonkamer trapjes aan, zodat ik overal kon komen. Ik reed er zelf maar — met m'n nieuwe behaakke riempil, in een eend met universele handbediening. Algevoel zoner zijn we hier algemeen, dat ging heel voorontentend, met alle hulp die we krijgen."

"Mijn medeliecutreuen - Jan Klomp van Zes Lieder, we zijn aangepoent van de TU Delft en hebben in 1994 onze activiteiten in één architectenkantoor ondergebracht. Ik wamen roepmalng langs in Hellemond. Dan namen ze lekker Thuis eten mee en bespaaken we de lopende zaken van het bureau, waar twintig mensen werken. Dat waren getuige bijeenkomsten, op donnerdag bleef ik bij het werk betrokken. Heres is een warme plek."

"Ik ben nog druk bezig met het revalidatieproces, ik werk nu drie dagen per week, veel minder dan vroeger, en ben ook minder productief tijdens de werkuren dan vroeger. Ook ik mijn mildeaabaarheid verstoelend per dag. Mijn zelfvertrouwen heb ik de druk gekregen. Dat is niet zo voorontentend, het gaat om meer dan dat niet op je beveler kun staan. Het heel bureau was aanwezig bij het ongeluk, dan er ontstond een enorme dreig om deze crisis te overwinnen. Een

cultuurverandering die al gaande was — van een drieploegige lijn naar sterke verantwoordelijkheid voor teams — is versmold en heeft taken zijn overgenomen en worden op een goede manier uitgeworpen."

'Klagen? Het is allemaal tiptop geregeld in dit land'

gaat. Want ik krijg er veel gratis bij, bij m'n dwaarslaesie, overklabbar renoverwijpen die komen en gaan, pijnschieten in lichaamsdelen die ik niet meer kan aansturen. Ik heb het dagpilletje, en scoots meer, het geeft slappeke nachten en medicatie werkt maar tijdelijk. Zo hebben in het verleden geprepareerd met hals, maar ik voolde daar niets voor. Het maakt me, dat is niet te onderbreken, minder inzetbaar, hoe hardig ik inmiddels ook ben met mijn rolstoel."

'Het komende halfjaar gaan we kijken en experimenteren met een andere invulling van mijn ou. Na Hellemond ben ik naar verdiepen in het belang van halting environment, want ziekenhuizen zich nu ook op scooten, deprede wooneen en aanpauze woningen, misschien ligt daar mijn toevoegende waarde en het zou goed zijn voor het portfolio van het bureau."

"Ik kreeg er krijg ontzettend veel hulpaanbodigheid over me heen en ik ben het belang van mijn pratin, mijn familie, vrienden, het bureau, wat andere gaan waarderen. Ik heb geleerd beter mee te gaan met de bevoegingen van het leven. Dat krijg te uiteindelijk ook meer voor elkaar."

"En, er wordt veel geklaagd, maar het is allemaal tiptop geregeld in dit land. Ik kreeg laatste jaar mijn situatie, ik kreeg een woonruimte, twee jaren lang aan de insluiting van de woonruimte, maar ik wamen, dan zie ik dat we in een rijk land leven. En in m'n ou heb ik de grootste ouk de schade in beeld te brengen, een langdurig proces."

"Het leven van mijn vrouw is ook volledig op m'n kop gezet. Inmiddels ben ik weer wat mobiler, maar als ik gewent aan haar schouder, voor haar en mijn minoren, maar ik kwam als voor mij. Maar we zijn die twee in mijn leven, maar ik troeger mee gepogist was tot sociale werke ik gottog. Ben ik nu medeliecutreuen, ik moet noodtoerend gezeker maken met de bestelden van mijn ou. Het beed me wel iets opgeleverd, maar je kleet er niet voor, dat al duidelijk zijn."